

Завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В.

“ 17 ” жовтня

2016 р.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ

ВИКЛАДАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.010102 – Початкова освіта

Луцьк - 2016

Робоча програма навчальної дисципліни для студентів, що вивчають дисципліну
«Образотворче мистецтво з методикою викладання» за галуззю знань 0101-
Педагогічна освіта, напрямом підготовки 6.010102 – Початкова освіта.

“ 1 ”, червень 2016 р. ____ с.

Розробник: Веремійчик Іван Маркович, доцент кафедри образотворчого мистецтва.

Рецензент: Лесик Олександр Володимирович, професор кафедри образотворчого мистецтва, доктор архітектури.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва

протокол № 6 від “ 2 ” червень 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Лесик О.В.)

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв

протокол № 5 від “ 18 ” січня 2016 р.

Голова науково – методичної
комісії інституту _____

Шиманський П.Й.

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від “ 17 ” ока. 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «**Образотворче мистецтво з методикою викладання**» складена на основі програми навчальної дисципліни та навчального плану з урахуванням навчального навантаження студента. Містить такі розділи:

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів 3	0101 – Педагогічна освіта	Нормативна	
	6.010102 – Початкова освіта.		
	Початкова освіта.	Рік підготовки 3	
Семестр 5			
Загальна кількість годин 90		Лекції 6 год.	
		Практичні 6 год.	
	Бакалавр	Самостійна робота 66 год.	
		Консультації 12 год.	
		Форма контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «**Образотворче мистецтво з методикою викладання**» є: ознайомлення студентів з основами образотворчого мистецтва та опанування теорією і практикою формування готовності учнів до образотворчої діяльності та сприймання творів образотворчого мистецтва.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «**Образотворче мистецтво з методикою викладання**» є: усвідомлення студентами сутності образотворчого мистецтва, опанування теорією та практикою формування готовності учнів до образотворчої діяльності і естетичного сприймання творів мистецтва та оточуючої дійсності, формування у студентів практичних навиків в галузі образотворчого мистецтва.

2.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи образотворчого мистецтва, історичний розвиток його видів, жанрів та стилів;
- історію виникнення та розвитку методів навчання малюванню;
- основні дидактичні принципи та методи викладання образотворчого мистецтва в школі;

вміти:

- методично грамотно організувати навчально-виховний процес на заняттях з образотворчого мистецтва в школі;
- володіти методами та прийомами навчання малюнку та живопису;
- аналізувати та характеризувати твори образотворчого мистецтва;
- володіти методами художнього виховання учнів засобами образотворчого мистецтва;
- працювати з методичною літературою;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** години / **3** кредити ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.

Тема 1. Цілі та завдання курсу Показники готовності майбутнього фахівця до викладання образотворчого мистецтва.

Образотворче мистецтво в системі ЗОШ. Методика навчально-виховного процесу на уроках з образотворчого мистецтва. Форми та методи роботи вчителя. Психолого-педагогічне обґрунтування формування художньо-естетичних потреб учнів. Практична направленість занять з образотворчого мистецтва. Градація світлотіні в малюнку. Зображення об'ємних предметів. Малювання гриба. Матеріал: олівець. Формат: А-4.

Тема 2. Мистецтво та його роль у естетичному вихованні учнів. Види образотворчого мистецтва. Техніки та матеріали.

Види образотворчого мистецтва. Живопис, його техніки та види. Графіка, її техніки та матеріали. Скульптура, її види. Архітектура. Декоративне мистецтво як відображення народних традицій звичаїв та обрядів. Зміст та форма художнього твору. Жанри образотворчого мистецтва. Портрет, пейзаж, натюрморт. Творчість художників, представників різноманітних жанрів. Сприйняття художнього твору через його зміст та форму. Поняття стилю в образотворчому мистецтві. Архітектурні стилі, їх художня своєрідність та історичний розвиток. Виконання різновидів монотипії: ниткографія «Дивоквітка». Відбиткова техніка «Метелик». Матеріал: шерстяна нитка, гуаш, крейдований папір. Формат: А-4.

Тема 3. Історія виникнення та розвитку методів навчання малюванню в найдавніші часи.

Первісне мистецтво. Малювання в школах Стародавнього Єгипту. Виникнення перших спеціальних художніх шкіл. Правила та канони а єгипетському мистецтві. Система пропорційного членування при зображенні людської фігури. Зображення з натури як основа навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції. Пропорції людської фігури встановлені Поліклетом.. Перше використання градації світла і тіні в живописі Стародавньої Греції. Розвиток принципів реалістичного мистецтва в школах малюнку та живопису Стародавньої Греції. Методичні розробки з образотворчого мистецтва в теоретичних працях майстрів Відродження. Акварельна техніка «по-вогкому». Виконання практичної роботи на тему «Листопад». Матеріал: акварель. Формат: А-4.

Зміст навчально-виховного процесу та методика викладання образотворчого мистецтва в школі.

Тема 4. Формування та розвиток академічної системи художньої освіти. Становлення методики викладання образотворчого мистецтва в школі.

Погляди на педагогіку та методику вивчення образотворчого мистецтва Гетте, Руссо, Песталоцці. Метод навчання малюнку за спеціальними моделями запропонований братами Дюпої та Сапожниковим. Заснування Петербурзької Академії мистецтв. Діяльність Української Академії мистецтв. Творча та педагогічна діяльність фундаторів Академії М.Бойчука, О.Мурашка, Т.Нарбута, В.Кричевського, Ф.Кричевського. Техніка «пальцеграфія» виконати практичну роботу на тему: «Гілка калини». Матеріал: гуаш, тонований папір. Формат: А-4.

Тема 5. Психолого-педагогічні умови формування готовності учнів до образотворчої діяльності. Принципи дидактики на уроках з образотворчого мистецтва.

Образотворче мистецтво в системі учбових предметів початкової школи. Методика проведення уроків з образотворчого мистецтва. Психолого-педагогічне обґрунтування формування художньо-естетичних потреб учнів ЗОШ. Практична направленість занять з образотворчого мистецтва. Дидактика як наука про прийоми та методи навчання. Основні дидактичні категорії, що визначають зміст, форми та методи які застосовуються в процесі навчання малюванню. Робота над тематичною композицією. Ознайомлення з технікою «набризгу» Виконання практичної роботи на тему «Зимова казка». Матеріал: акварель. Формат: А-4.

Тема 6. Програмний зміст і методика проведення уроків з образотворчого мистецтва в школі.

Види уроків з образотворчого мистецтва. Специфіка їх підготовки та проведення. Малювання. Декоративне малювання. Аплікація. Ліплення. Бесіди про мистецтво. Об'єм знань та вмінь з образотворчого мистецтва для різних класів. Типові та експериментальні програми з образотворчого мистецтва. Програмне забезпечення дисципліни. Творче завдання вчителя в реалізації програмних вимог до предмету. Передовий педагогічний досвід. Техніка «залівка» виконати практичну роботу на тему: «В повітрі, на воді, в дрозі». Матеріал: акварель. Формат: А-4.

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Конт-рольні	Сам. роб.	Консу-льтації
1	2	3	4	5	6	7
Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.						
Тема 1. Цілі та завдання курсу Показники готовності майбутнього фахівця до викладання образотворчого мистецтва.	14	1	1		10	2
Тема 2. Мистецтво та його роль у естетичному вихованні учнів.	16	1	1		12	2

Види образотворчого мистецтва. Техніки та матеріали.						
Тема 3. Історія виникнення та розвитку методів навчання малюванню в найдавніші часи.	14	1	1		10	2
Зміст навчально-виховного процесу та методика викладання образотворчого мистецтва в школі						
Тема 4. Формування та розвиток академічної системи художньої освіти. Становлення методики викладання образотворчого мистецтва в школі.	14	1	1		10	2
Тема 5. Психолого-педагогічні умови формування готовності учнів до образотворчої діяльності. Принципи дидактики на уроках з образотворчого мистецтва.	14	1	1		10	2
Тема 6. Програмний зміст і методика проведення уроків з образотворчого мистецтва в школі.	18	1	1		14	2
Разом	90	6	6		66	12

4. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Практична направленість занять з образотворчого мистецтва. Зображення об'ємних предметів. Малювання об'ємних природних форм.	1
2	Тема 2. Різновиди монотипії, ниткографія «Дивоквітка», відбиткова техніка.	1
3	Тема 3. Аквапельна техніка. Градація світлотіні в малюнку.	1
4	Тема 4. Паперопластика в декоративному мистецтві. Мозаїка, народна витинанка.	1
5.	Тема 5. Робота над тематичною композицією. Техніка «набризгу».	1
6.	Тема 6. Декоративне малювання. Аплікація ліплення.	1
	Разом	6

5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Практична направленість занять з образотворчого мистецтва. Зображення об'ємних предметів. Малювання об'ємних природних форм: опрацювання теоретичного матеріалу та виконання малюнків об'ємних природних форм.	10
2	Тема 2. Різновиди монотипії, ниткографія «Дивоквітка», відбиткова техніка: опрацювання теоретичного матеріалу та створення малюнків технікою монотипії, ниткографії.	12
3	Тема 3. Акварельна техніка. Градація світлотіні в малюнку: опрацювання теоретичного матеріалу та виконання малюнків аквареллю.	10
4	Тема 4. Паперопластика в декоративному мистецтві. Мозаїка, народна витинанка: опрацювання теоретичного матеріалу та створення паперових зображень техніками оригамі, мозаїкою, витинанкою.	10
5	Тема 5. Робота над тематичною композицією. Техніка «набризгу»: опрацювання теоретичного матеріалу та створення тематичних композицій технікою «набризгу».	10
6	Тема 6. Декоративне малювання. Аплікація, ліплення: опрацювання теоретичного матеріалу і виконання аплікації з паперу й ліплення з пластиліну та створення орнаментів.	14
	Разом	66

6. Методи навчання

В процесі вивчення курсу «**Образотворче мистецтво з методикою викладання**» з боку викладача пропонується використовувати творчі, проблемно-пошукові методи, пояснювально-ілюстративні, самостійну та індивідуальну роботу студентів поза контролем учителя, дослідницький метод, а також практичні методи. На практиці викладач, як правило інтегрує методи різних груп, утворюючи універсальні методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної мети.

7. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінка “5” – студент володіє системними професійними знаннями в повному обсязі та виконує всі завдання згідно до навчальної програми на належному рівні. Вміє самостійно обирати оптимальний варіант виконання завдання. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам, або може бути кращий від них.

Оцінка “4” - студент володіє системними професійними знаннями в повному обсязі та виконує всі завдання згідно до навчальної програми на належному рівні. Вміє самостійно обирати оптимальний варіант виконання завдання. У процесі роботи припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє і виправляє. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам.

Оцінка “3” - студент з розумінням використовує основні професійні знання, в повному обсязі та виконує всі завдання згідно до навчальної програми. Виконує графічне завдання з певними відхиленнями від поставлених вимог. Потребує консультації викладача на різних етапах роботи. При виконанні роботи припускається несуттєвих

помилки і неточностей, які частково може виправити. Результат роботи в цілому відповідає якісним показникам.

Оцінка “2” – студент без достатнього розуміння відтворює компоненти професійних знань та недостатньо усвідомлено виконує основні технічні прийоми і технологічні операції. З частковою допомогою викладача виконує завдання з певними відхиленнями від вимог. При виконанні роботи припускається значних помилок, які самостійно виправити не може. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам.

Екзамен

8. (Питання до екзамену «Образотворче мистецтво з методикою викладання»:

1. “Трактат про живопис” Ченніно Ченніні.
2. “Три книги про живопис” Леона Батиста Альберті.
3. “Трактат про живопис” Лонардо да Вінчі.
4. художньо-педагогічні аспекти в теоретичних працях з мистецтва Альбрехта Дюрера.
5. Формування академічної системи художньої освіти.
6. Академія мистецтв в Карраччі.
7. Школа братів Дюпюї.
8. Особливості навчання малювання в Стародавньому Єгипті.
9. Особливості навчання малювання в Стародавній Греції.
10. Розвиток методів вивчення малюнку та живопису в епоху Відродження. Теоретичні праці Ченніно Ченніні, Леона Батиста Альберті.
11. Творчість та праці з теорії малюнку і живопису Леонардо да Вінчі.
12. Методичні розробки в галузі образотворчого мистецтва та педагогічні ідеї Альбрехта Дюрера.
13. Формування і зміст геометричного та натурального методів навчання малюнку.
14. Система моделей для навчання малюнку запропонована А.П. Сапожниковим.
15. Заснування та особливості викладання в Петербурзькій Академії мистецтв.
16. Навчання малюванню в школі Песталоцці.
17. Педагогічні ідеї з теорії та практики навчання малюнку Коменського, Руссо, Гьоте.
18. Навчання малюванню в школі Ашбе.
19. Зміст та види занять з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
20. Позапрограмна робота з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
21. Малювання з природи на заняттях з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
22. Декоративне малювання на заняттях з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
23. Малювання на задану тему на заняттях з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
24. Методика проведення бесід з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
25. Специфіка підбору художніх творів з урахуванням вікових особливостей дітей шкільного віку.
26. Призначення та особливості педагогічного малюнка на уроках з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
27. Система наочностей на уроках малювання.
28. Перспектива на заняттях з образотворчого мистецтва в ЗОШ.
29. Заснування Петербурзької Академії мистецтв. Особливості організації навчального процесу в перші роки діяльності Академії.
30. Навчальна та професійна діяльність художника-педагога П.П.Чистякова.
31. Навчальна та професійна діяльність художника-педагога А.П.Лосенко.
32. Навчальна та професійна діяльність художника-педагога Д.Н.Кардовського.
33. Навчальна та професійна діяльність художника-педагога І.Є.Рєпіна.
34. Заснування Української Академії мистецтв.

9. Методичне забезпечення

1. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. / В.П. Котляр // Методика художнього виховання дітей. – К., 2006.
2. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. / М.А. Кириченко – К., 1982. – 165 с.

10 . Список джерел

1. Альбрехт О.І. Граючись, вчимося малювати. / О.І. Альбрехт // Навчальне видання для дітей дошкільного віку. – Донецьк, 2004.
2. Антонович Є.А., Захарчук Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво. / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук – Львів, 1992. – 271 с.
3. Беда Г.В. Живопись. / Г.В. Беда – М., 1986. – 188 с.
4. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. / В.П. Беспалько – М., 1989.
5. Мова образотворчих мистецтв. / П.О. Білецький – К., 1973.
6. Боголюбов Н.С. Скульптура на заняттях в школьному кружку. / Н.С. Боголюбов – М., 1986. – 128 с.
7. Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. / С.Л. Бучинський – К., 1981. – 181 с.
8. Белкіна Е. Від подиву до творчості / Е. Белкіна // Мистецтво та освіта. – К., 1998. – № 2. – с. 12.
9. Державна національна програма "Освіта" / Україна ХХІ століття /. – К.: Райдуга, 1994.
10. Доронова Т.Н., Якобсон С.Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. / Т.Н. Доронова, С.Г. Якобсон – М., 1992.
11. Закон України "Про дошкільну освіту" // Освіта України. – 2000. – 26 липня.
12. Зачарова Г.В. Як дивитись і розуміти твори образотворчого мистецтва. / Г.В. Зачарова – К., 1999. – № 5. – с. 12.
13. Касіян В. Мистецтво графіки. / В. Касіян – К., 1960 – 44 с.
14. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. / М.А. Кириченко – К., 1982. – 165 с.
15. Костерин Н.П. Учебное рисование. / Н.П. Костерин – М., 1984. – 229 с.
16. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. / В.П. Котляр // Методика художнього виховання дітей. – К., 2006.
17. Одноралов Н.В. Материалы, инструменты и оборудование в изобразительном искусстве. / Н.В. Одноралов – М., 1988. – 176 с.
18. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. / Н.Н. Ростовцев – М., 1998.
19. Федірко В., Чемеренко О. Образотворче мистецтво / В. Федірко, О. Чемеренко // (Методика раннього розвитку дітей 4-6 років). К.: Рад. школа, 2004.
20. Чумичёва Р.М. Дошкольникам о живописи / Р.М. Чумичёва // Книга для воспитателя детского сада. – М.: Просвещение, 1992.
21. Шорохов Е.В. Композиция. / – М., 1986. – 207 с.

Ресурси

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.

